

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Vigessimvm. De Magistratu Ciuico & Consulibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

Nam quicquid diffimulent, probante experiētiā magistrā rerum, sciunt obuias, vniuersales & insensibiles vectigalium species eas esse. Subindicant interim, minus, quā alibi inter alios Ordines & Oppidanos, Tribus Leodij grauandas, facta onerum partitione. Quā improbo consilio? Neque enim pro numero locorum aut Urbium onera personalia indicuntur, sed pro multitudine capitum, inter quæ diuiduntur debitā proportionē. Helluones, Eryfichtonas, Apicios, & Nepotiantes par est, dum degluriunt, plus cauponæ soluere, quā abstemios & quotidiano victu contentos. Si numerosiores alijs sunt Leodienses, maior illic est numerus subditorum, qui Principi & Patriæ subseruire teneantur. Opilionem si interrogas, quid referat magnum ouium gregem regere, agricolam spaciosos agros colere præ angustis, quia amplior est in ambobus fructus, inquit, sicut duplicatum laboris pondus.

CAPVT VIGESIMVM.

De Magistratu Ciuico, & Consulibus.

PRimoribus Comatæ Galliæ foedera & Ciuitatem Romanam pridem assecutis ius adipiscendorum in vrbe Honorum expetentibus, cum Senatorū multi auerfarentur rem maioribus incognitam, Claudius Cæsar suafurus inter alia dixit, Omnia Patres Conscripti quæ nunc vetustissima creduntur, noua fuere: plebei Magistratus post patricos, Latini post plebeios, cæterarum

Italiae gentium post Latinos: Inueterascet hoc quoque, & quod hodie exemplis tuemur, inter exempla erit. De Magistratu Ciuico Leodiensi qui post Iudicium Pacis, & Annuli Palatij, Scabinorum, Allodialium Iudicium & Officialis Curiae spiritualis tribunalia multis posterius saeculis irrepsit & plebeis hodie inter exempla usurpatur, cum Claudio candidè proloqui & nouitatis accusare, morte piandum apud eos esset piaculum. Contemporaneum illum faciunt debellatori Regulorum Iulio: sed eadem operâ vno cum Ope Deorum Poëticorum matre partu editum dixerint. Coniecturae certitudini cedunt, fabulae veritati. Originem & causam instituti Consulatus historici exponunt, & tempus ipsum, imò etiam primorum Consulum nomina. Origo est pudenda, procul à Bruti fascibus, quos Tarquinij Superbi violentiam, & incestuosum filij adulterium vlturus assumpsit. Dominante Henrico de Gueldria illius nominis tertio Episcopo Scabini nimiam potentiâ insolentes in libertates Cleri insurrexerunt, & perrupto immunitatis Ecclesiasticae asylo sententiâ in hominem priuatum iuris Ecclesiastici tulerunt, ob quem excessum, vltra reuocatam per Guilielmum Romanorum Regem sententiam, Scabini fuere excommunicati & Ciuitas supposita interdicto. Sopitâ deinde 14. Kalend. Decembris 1253. per expiationem publicam discordiâ, mordacis conscientiae agitati stimulis Scabini, praemittentes ne Princeps demolitione aedium (quae frequens solitaque erat illo aeuo multa) alijsque poenis in eos animaduerneret, plebe in suas partes attractâ, praefecerunt Magistrum populo quendam Henricum de Dionanto,

nanto, virum eloquentem, sed factiosum & nihil non aufurum: Iureiurando prius adactum quod contra Principem, Ecclesiasticos & quoscunque tueretur iura & Priuilegia populi, populumque ad eandem secum tuitionem accenderet. Additus fuit ei collega, an mox & extemplo parum constat: non magno quicquid sit interstitio: nam anno 1254. ipso Diui Ioannis Baptistæ festo Henricus de Dionanto & Ioânes de Germeau sese Ciuibus Sacramento obstrinxere. Breui patuit, quod malum consilium sit consultori pessimum. Idem quod equo hominis auxilium in fugaciorem ceruum imploranti, Scabinis accidit. Henricus vim in Scabinos vertit, & plerosque bonis & vrbe euertit. Recurrente verò aleæ vicissitudine exulauit Henricus, qui alios proscripserat, & qui Scabinales domos vastauerat dirueratque, ædibus caruit. Profligato perduellionum duce actum de medijs pacis, à qua ipse & quotquot, etiam Ecclesiastici nominis ipsi adheferant exclusi. In Pacis arram & robur pactæ, vndecimâ die Octobris 1256. porta Sanctæ Walburgis excelso alijs situ Principi tradita cum mille obsidibus. A qua porta nomen Paci inditum Sanctæ Walburgis. Ante annum 1254. nullus Leodij Consul fuit, nec apud Scriptores vulgatos, aut manuscriptos mentio Consulatus vlla. Vti nec in foedere Walburgenfi quisquam huius Magistratus meminuit, cum simpliciter hinc Princeps & Capitulum, illinc Ciuitatenses & foederati conueniant. Si in anno 1208. dum apud Philippum Secundum intercesserunt pro Albertinorum Priuilegiorum confirmatione Consules aut populi Magistros, habuissent, præfixa libello supplici & confirma-

tioni

tioni fuisset qualitas Consularis, cum interim Rex confirmans, citra Magistrorum & Consulum indicationem Leodienses Ciues simpliciter apellet. At pari argumento, inquires, Scabinos non fuisse tunc temporis arbitramur, quod illorum Priuilegium non recordetur. Miminè verò. Alijs documentis innumeris Scabinorum munus & numerum cum vrbe incepisse manifestarium fit: nulla vero indicia pro Consulatu ante annum 1254. se offerunt. Et diuersa est prætereundorum Scabinorum, quàm Consulum ratio. Consules Magistratum populi speciali notâ constituunt, & ideo dicti Magistri populi: ad illos Ciuium desideria deferre ad Regem spectasset, & illis procurantibus Rex indulgisset. Neque etiam spondebant sibi ciues per Scabinos confirmationem eorum Priuilegiorum obtinere, quæ parùm probabant, popularium beneficiorum augmento ægrescentes. In concordia Capituli Leodiensis cum Ciuitate ratione graduum ædis Diui Lamberti 12. Decēbris 1231. conclusâ, Præpositus, Decanus, Archidiaconi & Capitulum maioris Ecclesiæ ex vna, & Prætor, Scabini, Iurati totaque Vniuersitas ex parte alterâ nominantur. Nequaquàm Consules de quibus parturiendis Iuno Lucina nondùm cogitauerat. In Henrici etiam Imperatoris Diplomate dato Wornatiæ 13. Kalend. Februar. 1231. ad Episcopi instantiam, Vniuersis Ciuibus Leodiensibus cæterisq; Burgensibus ad Episcopatum Leodiensium pertinentibus mandatur vt ab omnibus confederationibus, communionibus & colligationibus, quas inter se illicitè fecerant recedentes, Episcopum Dominum suum in omni iure & dominio suorum prædecessorum

forum

forum esse plenariè permittant. Si Consules tunc fuissent, tanquàm duces & ad illa vetita foedera plebeis prae-euntes Episcopus in hoc programme perstrinxisset. Scabinos de industria omisit, tanquàm morigeros eâ tempestate, & à quibus nihil sinistrum formidaret. Quos propter parilem cum alijs ciuibus contumaciam Guilielmi Flandriae Comitis Romanorum Regis Rescriptum Antuerpiae Idibus Ianuar. 1254. Henrico Ter-tio Episcopo de quo nunc loquimur, postulante, com-plectitur citra Consulum aut Magistrorum Ciuium me-moriam. Dum de Principum coassistentium consilio decernit, quod Villicus, Scabini, Iurati, & vniuersi Ciues Leodientes exire debeant cum Episcopo in expeditio-nem pro defensione Ciuitatis & terrae Hannonensis (Han-noniam intelligo, quam vnus Bauariae Dux Hannoniae Comes ab Ecclesia Leodiensi aliquandò recognouit) con-tra Comitem Andegauensem. Satus eo anno Consula-tus Episcopo militiae occupato, & ad haec domestica non multum attento, seu fortè post grandem multati-tiam pecuniam dissimulante, paulatim radices egit, conuulsus tamen saepius, & interdum euulsus. Princi-pio, vt ferè in vsurpatis euenit, timidè & cautè post-turbas tranquillitatis velo obductas, Consules Magistra-tum suum gessere communi cum Scabinis auctoritate & consilio. Vt ita suatum habeam, nam certa nulla eiusce rei testimonia assurgunt, moueor Tractatibus & Concordatis quae pro re natâ, & nouarum pullulatione seditionum fiebant, vbi Consules penè cum Scabinis in-diuidui sunt, & coniunctim apponuntur. Nullâ tunc Cõsilij Ciuici significatione, quod in lucem non exierat.

Postquam hic partus adoleuit, boreæ & grandinis patiens explicatis in altum velis decucurrit, & excusâ Scabinorum societate, quòd potestas omnis impatiens sit consortis, per se stetit, satis virium ab auctis Iuratis, & accito Consilio ratus accepisse. Cæterùm varijs turbinibus agitatus in scopulos sæpenumerò incidit, & naufragium etiã fecit. Benè & iustè constituta vix perdurant, nedùm per confusionem contrà fas nata. Fædus de Geneffe & de Wottemme decima Iulij 1331. temporibus Adolphi de Marka initum continet, quod Magistri, Iurati & Vniuersitas Ciuitatis Leodien. auctoritate & permissione Domini Adolphi ordinauerint in sequentem modum. Magistri & octoginta Consiliarij vsque in proximam diem Diui Iacobi (quæ erat. 25. eiusdem mensis) & ab eãdem in annuam diem, iuribus Principis illæsis à populari vsurpatione manentibus, munere suo perfunguntor. Futuris temporibus ipso Diui Iacobi peruigilio Magistri & Iurati, duodecim viros quos sub Religione Sacramenti capaciores existimauerint, partim è Proceribus partim è plebe cõaptant: & hi duodecim priusquàm ad vllos extraneos diuertant actus, alios quadraginta viros probitate & idoneitate reliquis præcellentes, partim etiam Patricios & Plebeios designant: qui cum Magistris & octoginta Consiliarijs, quoties eos vocari per negotiorum pondus contigerit, Ciuitatem regunt. Profesto Sancti Iacobi 1332. Magistri & quadraginta Iurati novos duodecim viros è Patricia & Plebeia gente creant; quibus vicenos eiusdem conditionis eligendi ius esto. Viceni cum alijs proximi anni viris viginti in vnum locum cõeuntes
inter-

interposito iureiurando Magistros, vnum Patricium, Plebeium alterum, necnon alios octoginta viros è Patribus pariter & Plebe, præ cæteris virtute & prudentia eminentes ad Ciuitatis annum regimen, eligunto. Ita quotannis faxo: neque intra triennium quisquàm munus repetito. Porrò quo apparet hanc statuendi facultatem esse precariam penitus, sub ordinationis finem conceptis verbis adijcitur, approbatio Adolphi Principis ad instantes illorum preces erogata. Ea perpetua quasi omnibus ab introducto Ciuico Magistratu sæculis cautela adhibita visitur, quod municipalis iste Magistratus municipale se agnosceret, & nullam absq; requisitione, authoritate, & consensu veri sui Domini facultatem condendi Statuta arrogare posse. Euolutis duodecim non amplius ab inde annis idem Adolphus per Diploma (quod Literam Sancti Iacobi vocant) prima die Iulij 1343. sic sanxit. Ordinamus & concedimus, vt singulæ Operæ Mechanicæ in annos singulos eligant duos Iuratos, Patricij vnum, Plebei alterum. Quodque Patriciorum Iurati eligant vnum Magistrorum, & Plebeiorum Iurati alterum. Quæ eligendi norma non parùm discrepat à priori, licet ambæ in partito inter Patricium Consulem, & Plebeium regimine conueniant. Sub Principe Ioanne de Bauaria status Consularis variè se habuit. In celebri illa Pace Tungrensi, secedecimvirali à numero interuenientium dicta, habita 18. Augusti 1403. videtur animus plebeis ad maiora audendum additus. Inter alia cauetur, Gentilitias familias, penès quas aliquamdiu resederat facultas eligendi Consulem vnum, & plures Iuratos, vltro

ei facultati renuntiare, & quod imposterum electio binorum Magistrorum, Quatuor quæstorum, Iuratorum & Gubernatorum ad Ciuitatem spectabit. Sed ut est in adagio, malè facta, malè coit gratia. Populus breui ad ingenium rediit, ferocior (quis crederet?) quasi beneficijs irritatus. Indignè indignis modis aduersus Principem ipsum multa egit: & exitio propior, in Brabantia & Burgundia Ducem, necnon Guiliel mum Ducem Bauariae eundemque Hannonia Comit em compromisit. Placuit Compromissariis Iura, Con-
suetudines & Priuilegia quæcūq; Ciuibus abutentibus Ministerialiumque seu Mechanicorum Operis adimi, instrumenta illorum & chartas Principi in abolitionem tradi, statutâ lege, solius esse Principis circa suæ Ciui-
tatis regimen & administrationem prouidere; & ne deinceps Consules, Iuratos, Gubernatores aut Mini-
sterialium Collegia vlla permetteret. Id clarè enarratum in præmio Ordinationum eiusdem Principis in anno 1416. quæ sub Regimenti appellatione in manuscriptis asseruantur. Quo etiam Regimento Princeps, suppresso iuxta arbitrorum mentem Ciuico Magistratu, sanxit, ut quotannis postridie Assumptionis Deiparæ Virgi-
nis, Capitulum duodecim, & Scabini totidem viros probos in Ciuitate residentes deligant, è quibus Prin-
ceps seliget tredecim, qui census & emolumenta vni-
uersa publicæ rei, rationem exactam reddituri, perci-
pient, apud quos extrâ capitis & mutilationis membro-
rum causas, licebit ciuibus querimonias suas propone-
re. Insequenti proximè anno 1417. pridie Kalendas
Mayas motus assiduis Ciuium postulatis, de Consilio
etiam

etiam Capituli, ex merâ, vt inquit, liberalitate annuit
ciuibus in sequentem modum. Sex & decem Ministe-
ria in Ciuitate sunt: & singula binos Consiliarios de-
putanto. Quatuor & triginta Consiliarij Ministerio-
rum è Primoribus Ciuitatis aut Pomærij, viros octo
peridoneos perscrutantor, totidem Deputatos è Patriâ
oriundos Princeps & Capitulum producunt. Hi senî
& deni in totum Deputati, in Æde Diui Iacobi matu-
tinis horis congregantor, & duos supremos Consilia-
rios intra muros aut Pomærium commorâtes, aut vna-
nimitè, aut ex suffragiorum pluralitate renuntianto.
Vt precarium posteritas sciret munus fuisse, & à Prin-
cipis liberalitate profectum, ad Regimenti pedem Ci-
uitatensès addidère, Expressim recognoscimus quod
ad nostram & totius Ciuitatis supplicationem prame-
moratus noster Altissimus & Potentissimus Princeps ex
gratiâ speciali & fauore supradictum Regimen & Sta-
tuta nobis fuerit impertitus. Aliud æquè celebre est
posterioris Principis Ioannis de Hynsberg sub die 16.
Iulij 1424. circa Consularem electionem Decretum.
Quo ea ad viginti duos viros perpetuos, sex à Principe
designatos, cæteros per regiones Ciuitatis assignandos
stato anni tempore transfertur. Norma institutionis
fuit, vt pridie Diui Iacobi è qualibet Tribu singulos
probos idoneos, boni & tranquillitatis publicæ aman-
tes deligant, & altera die in eundem locum manè re-
motis arbitris conuenire faciant. Qui simul congregati
præstito primitùs iuramento, quod postpositis prece,
precio & gratiâ, quos iudicio suo idoneos & dignos
Consulatu existimauerint, nuncupaturi sint Consules,

vnà secedent, nullius prærequifito confilio, nec è loco constituto migrabunt antequam vel concordî confensu, vel à maioribus suffragiis duos in eum annum Magistros renuntiauerint. Inquieta quorundam hominum nimiâ licentiâ lasciuentium ingenia bellum qualecunque, quàm pacem diurnam maluerunt. Ludouicus Borbonius Princeps ex Ioannis Hynbergij spontaneâ resignatione successor, lege priùs quàm armis Regalia Ecclesiæ suæ defensus, coràm Summis Pontificibus Pio Secundo & Paulo Secundo successiue per quinquennium iudicio egit, & à Paulo Secundo decima die Ianuarij 1465. sententiam, Paulinam à iudice dictam, reportauit. Contumax populus iudicati contemptor, & deteriorum cumulator attentatorum, ad arma profiluit non nisi fortioribus viribus retundenda. Iustæ Principis causæ fauit Deus: sed, eheu, excessit fortè medicina modum, hausto plurimo sanguine, & absumpto, quâ ruinis, quâ flammis Oppido. Benignitate tamen numinis, Principisque, pedetentim Phænicis instar, è ruderibus & cineribus erupit: & die decima nona Aprilis 1477. residuis à fuga collectis & superstitibus ciuibus pro restauratione supplicantibus, interuentu Cleri & Nobilitatis annuit precariam gratuitamque potestatem duos Magistros & Iuratos eligendi, citrà vllum Paulinæ sententiæ præiudicium. Ob quam rem eadem conditione acceptatam populus grates egit, morem per omnia se gessurum testatus. Vigintiduumviri Electores, Commissarij dicti, & Triginta duo viri ab ijs è Tribubus selecti, videntur eo munere vsque ad annum 1603. functi. Donec Serenissimus Ernestus Bauarus, perena-

perennis memoriae Princeps, rationibus Diplomati de-
super indito insertis commotus, aliam Electionis for-
mam delineauit. Subtilem admodum & à sordium, cor-
ruptelarumque periculo remotissimam, nisi subtilior
praua ambitio, in occlusissima quæque penetraret. In-
stituit nimirum, vt in singulis Operarum Tribubus
pro contribulium numero compositis Pixidibus aut
Calculis & in urnam coniectis, quibus ex urnâ fortientibus
tres discolores Calculi (cæteris concoloribus exi-
stentibus) obuenirent in cubiculum separatum extem-
pore secederent, & tres dignos citra personarum acce-
ptionem denominarent. Quorum denominatorum no-
mina in urnam conijcerentur, & cuius nomen Viginti-
duumvir fortiretur, is esset trigintaduumvir Con-
sul futurorum Elector, duobus alijs singularum Tri-
buum Iuratis remanentibus. Visum fuit Vigintiduum-
viris Commissarijs durum longæuâ eligendi possessione
exui, ideò summâ ope adnisi, vt res ad pristinum redu-
ceretur statum. Diui Mathiæ Imperatoris die 8. Octo-
bris 1613. Rescriptum emanauit Ernestinæ Ordinatio-
nis Reformatorium, quo forma per Ioannem Hyns-
bergium Principem præstituta in effectu reponitur,
cum adiectione tamen Deputatorum Principis & Capi-
tuli, qui Commissarijs præsentia suâ adstantes rem
suis subiectam oculis explorent. De quo in vsum & ob-
seruantiam redigendo ab anno 1615. per Cæsareos De-
legatos impigrè laboratum fuit: & subsecuta sunt stri-
cta Præcepta Augustissimi FERDINANDI Secundi
Imperatoris, & Serenissimi FERDINANDI Bauari
moderni Principis; Et tandem eiusdem Imperatoris,
Ciuita-

Ciuitatensibus plenè auditis, ordinatio anno 1629. lata
 Viennæ in Austria. Tanto ardore & molimine inter
 Tribus & Vigintiduum viros seu Commissarios Leo-
 dienses, vtris Electio Consularis deberetur, disceptatum
 est. Non tam verò interest qui eligant, quàm qui eli-
 gantur. At benè licet sperare quod pro eligentium vir-
 tute & prudentiâ, causarum, non personarum res erit;
 & meritorum, non priuatorum affectuum Electio sit
 futura. Nemo eam æmulationem improbet, modò ad
 publicum bonum feratur. Conticuit Romæ paulisper
 Consulatus, Præfectis ad annum Decemviris in con-
 scribendas decem tabularum Leges, & cum ad alterum
 annum in alias duas tabulas addendas idem placeret
 Imperium, Comitiaeque Decemviris creandis in trinum
 Nundinum inducerentur, tantum exarsit ambitio, vt
 Primores quoque Ciuitatis, metu ne tanti possessio
 Imperij vacuo ab se relicto loco haut satis dignis patè-
 ret, prehensarent homines, & honorem summâ ope ab se
 impugnatum, ab ea plebe cum qua contenderent, sup-
 pliciter peterent.

CAPVT VIGESIMVM PRIMVM

De Formis Electionum Consularium.

NVnquàm ita quisquam bene subducta ratione ad
 vitam fuit, Quin res, ætas, vsus, semper aliquid
 adportet noui. Quod ille Comicus de vitâ priuatâ dixit,
 in Republicâ multò magis enenire videmus. Vix vlla